

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติว่าด้วยปัญหาสุขภาพโลกปี 2559 (United Nations General Assembly Special Session หรือ UNGASS 2016) ที่นครนิวยอร์ก เมื่อเดือน เม.ย. 2559 มีความเห็นร่วมกันว่า การต่อสู้กับปัญหาสุขภาพโลกนั้น ควรเน้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) เนื่องจากปัญหาสุขภาพเป็นปัญหาซับซ้อนที่ ครอบคลุมหลายมิติ การแก้ปัญหาจึงไม่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ด้วยสถิติการใช้ยาเสพติด ที่ลดลงเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วย (ไทยรัฐ, 2560, ออนไลน์)

แนวโน้มสถานการณ์ปัญหาสุขภาพโลกในปี 2560 ประเทศไทยยังคง ประสบปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาการเสพติดและการใช้ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการที่ยังไม่มีมาตรฐานระบบการป้องกันและควบคุมที่ดี การแพร่ระบาดในหมู่บ้านชุมชน ซึ่งนำมาสู่ปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนทั่วไป จะเห็นได้จาก 1) ผลการบำบัดรักษาในปีที่ผ่านมา ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาทุกระบบ รวม 177,731 คน ซึ่งผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีแนวโน้มลดลง ส่วนใหญ่ยังคงเป็นกลุ่มเด็ก และเยาวชน อายุ 15-24 ปี แต่ก็จะมีสัดส่วนที่ลดลงอยู่ที่ร้อยละ 41.5 (จากเดิมร้อยละ 42.3) 2) ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน แม้ว่าประชาชนจะพึงพอใจต่อการแก้ไข ปัญหาสุขภาพจิตของรัฐบาล แต่ปัญหาสุขภาพจิตก็ยังคงเป็นปัญหาที่ประชาชนต้องการให้ แก้ไขเป็นเรื่องเร่งด่วน (สำนักงานคณะกรรมการและป้องกันการปราบปรามยาเสพติด, 2560, หน้า 1)

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต พ.ศ. 2558-2562 ได้กำหนดเป้าหมายออกเป็น 3 ลักษณะ คือ เป้าหมายผลลัพธ์ภาพรวม เป้าหมาย การพัฒนามาตรการและเป้าหมายการบูรณาการเชิงพื้นที่ โดยในเป้าหมายการพัฒนา มาตรการแบ่งออกเป็น 3 มาตรการ คือ 1) พัฒนามาตรการปราบปรามยาเสพติดให้มีขีด

ความสามารถควบคุมการผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ การจำแนกผู้ค้ายาเสพติดออกจากผู้เสพและดำเนินการสืบสวนปราบปรามดำเนินคดีกับผู้ผลิตผู้ค้า และตัวการรายสำคัญ 2) พัฒนามาตรการบำบัดรักษา ให้มีคุณภาพมาตรฐานผู้เสพ/ผู้ติดสามารถเข้าถึงและเข้ารับบริการได้ง่าย และพัฒนาระบบข้อมูลผู้เสพผู้ติด โดยถ่ายโอนภารกิจการบำบัดรักษาทุกระบบให้กระทรวงสาธารณสุขเข้าดูแลรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง และ 3) พัฒนามาตรการป้องกัน การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันเชิงรุก กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้ใช้แรงงานและกลุ่มประชาชนทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการและป้องกันการปราบปรามยาเสพติด, 2560, หน้า 6-7)

ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่คนส่วนใหญ่มักจะมุ่งความสนใจไปที่กลุ่มผู้ผลิตผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด โดยเฉพาะผู้เสพยาเสพติดที่เป็นเยาวชน ซึ่งเป็นผู้เสียหายโดยตรง จึงทำให้ ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา ครู ผู้ปกครอง องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนชนชั้นกลางชนต่างก็ให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด จากผลการดำเนินโครงการ“ติดตาม สภาวการณ์สารเสพติด ในสถานศึกษาร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส.” ของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันรามจิตติ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผลการสำรวจข้อมูลจากผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาที่สังกัดรัฐบาลและเอกชน พบว่า สารเสพติดที่ผู้เรียนเสพมาก ได้แก่ เหล้า บุหรี่ กัญชา ตามลำดับ สถานที่ที่ผู้เรียนมักไปเสพสารเสพติด ได้แก่ สถานบันเทิง สถานที่รกร้าง บ้านเพื่อน ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเสพสารเสพติด ได้แก่ การถูกเพื่อนชวน การขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว เครียด วิตกกังวล ตามลำดับผู้เรียนที่มีอายุ 21 ขึ้นไป มีพฤติกรรมการเสพสารเสพติด ทุกชนิดมากกว่าผู้เรียนในช่วงอายุอื่นๆ นักเรียนในระดับอาชีวศึกษามีพฤติกรรมการเสพสารเสพติดทุกชนิดมากที่สุด (สถาบันรามจิตติ, 2559, ออนไลน์) จากผลการดำเนินงานตามโครงการจะเห็นว่า สารเสพติดที่ผู้เรียนเสพมากเป็นอันดับหนึ่ง คือเหล้า รองลงมา คือ บุหรี่ ผู้เรียนที่อาศัยอยู่คนเดียวมีพฤติกรรมการเสพสารเสพติดทุกประเภทมากที่สุด ทั้งนี้สาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเสพสารเสพติดมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ การถูกเพื่อนชวน และสถานที่ที่ผู้เรียนมักไปเสพสารเสพติดกันมากอันดับที่หนึ่ง คือ สถานบันเทิง

ปัญหายาเสพติดจึงมิใช่ปัญหาเฉพาะของคนใดคนหนึ่ง หรือสังคมหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นปัญหาของทุกคนในสังคมที่ต้องร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างจริงจัง ซึ่งปัจจุบันปัญหายาเสพติดมีความรุนแรงและขยายตัวเพิ่มมากขึ้นตาม การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมยุคพัฒนา ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานต่างๆ ของ ภาครัฐและเอกชนได้เข้ามาร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอยู่หลายหน่วยงานก็ตาม แต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสังคมมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มประชากรที่ติด ยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการสูญเสียทรัพยากร ด้านกำลังคนของประเทศชาติอย่างน่าเสียดาย และด้วยสภาพปัจจุบันของท้องถิ่น นักเรียน เด็กหรือเยาวชนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากกฎระเบียบของสังคม ซึ่งเป็นผลมาจาก กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ องค์ประกอบทางสังคม ภาวะความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามค่านิยม บรรทัดฐานที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงการพัฒนาบุคลิกภาพอุปนิสัย ความเชื่อ เหตุจูงใจต่างๆ ที่ค่อยๆ ก่อตัวขึ้นในชีวิตและความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ เด็กและเยาวชนกระทำผิด กระทำพฤติกรรมในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับมีพฤติกรรมที่ขัดต่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีศีลธรรมอันดีงามของส่วนรวม ซึ่งด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ส่งผล ให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้เช่นกัน (สุวัจน ตรีรส, 2553, หน้า 2)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยง และในวัยเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิถีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยง การหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่ ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงได้กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารองค์กรหลัก หน่วยงานและ สถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้บริหารทุกระดับน่านโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ จัดทำแผนปฏิบัติการครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและ การมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา 2) ผู้บริหารทุกระดับ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ต้องให้ความสำคัญและมีจิตสำนึกร่วมกันที่จะ ปกป้องคุ้มครองดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ความร่วมมือและ ร่วมแรงร่วมใจจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) ผู้บริหาร สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เช่น กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรม

เชิงสร้างสรรค์ต่างๆ ค่ายคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีป้องกันยาเสพติด กิจกรรมกีฬาป้องกันยาเสพติด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของนักเรียน นักศึกษา ทั้งในส่วนของ ชมรมและสถานักเรียน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข จัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาทุกคนให้ทั่วถึงโดยสร้างเครือข่ายแกนนำทุกระดับใน สถานศึกษา 5) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการดำเนินงานยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข คือ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ ภายใต้ กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบ ข้อมูล ต้องมีเครือข่าย ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ไล่่อก 6) ผู้บริหารทุกระดับ อำนวยการ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและจัดมาตรการเสริมแรงให้แก่ผู้รับผิดชอบ ด้านยาเสพติดดีเด่น ด้วยการยกย่องชมเชย มอบโล่ เกียรติบัตร เลื่อนขั้นเงินเดือน กรณีพิเศษ มาตรการลงโทษบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ออกจากราชการและ เพิกถอนใบประกอบวิชาชีพ (สำนักงานส่งเสริมกิจการการศึกษา, 2559, หน้า 1)

แผนการพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2559 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาและการให้บริการนักศึกษาโดยมุ่งเน้นที่จะเป็น หน่วยงานเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยวิสัยทัศน์ (VISION) เป็นองค์การที่มีคุณภาพในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์สู่ ตลาดแรงงานพันธกิจ (MISSION) 1) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่ พึงประสงค์ 2) จัดบริการและสวัสดิการนักศึกษา บุคลากรและศิษย์เก่า 3) การบริหาร จัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ โครงการพระราชดำริ และมีประเด็นยุทธศาสตร์ (STRATEGIC ISSUES) คือ 1) พัฒนา นักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2) พัฒนาระบบบริการและสวัสดิการ 3) พัฒนาระบบ บริหารจัดการ 4) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการพระราชดำริ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามประเด็นยุทธศาสตร์ กองพัฒนานักศึกษา จะต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2559 หน้า 6)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นหัวหน้าแผนงานพัฒนา นักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร เห็นความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข รู้จักการป้องกันตนเองจากยาเสพติด จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนครด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักศึกษาได้ใช้ประสบการณ์ ความรู้ และทักษะ มาวิเคราะห์ ค้นหาข้อสรุปและเลือกวิธีการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การยอมรับข้อสรุป และดำเนินการแก้ปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร มีลักษณะอย่างไร
2. หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร มีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดของนักศึกษา หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
2. ทักษะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักศึกษาอยู่ในระดับดี
3. ความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนครที่มีคุณภาพและผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ สามารถใช้เป็นต้นแบบในการจัดการฝึกอบรมนักศึกษาได้
2. เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติด แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นเนื้อหาสำคัญในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 3 หัวข้อ ดังนี้ 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยยาเสพติดในการป้องกันตนเอง 2) การให้คำปรึกษา 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน

2. กลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนครปีการศึกษา 2561 จำนวน 50 คน ซึ่งได้โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านทักษะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และด้านความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับนักศึกษาในการป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร จำนวน 2 วัน รวม 12 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนครผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีผลการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติด และหลักสูตรการฝึกอบรม แล้วนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (Nicholls, 1978, p. 17; Tyler, 1989, pp.5-6; นิคม ชมพูหลวง, 2545, หน้า 53-54; ถาดทอง ปานศุภวัชร, 2550, หน้า 34; ศศิธร ชันติธราภรณ์, 2550, หน้า 5;

พุงศรี ภัคดีสุวรรณ, 2550, หน้า 12; จิรฐา จรวงษ์, 2556, หน้า 17) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขต สกลนคร ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมการฝึกอบรม 4) การประเมินผล

2. เนื้อหา

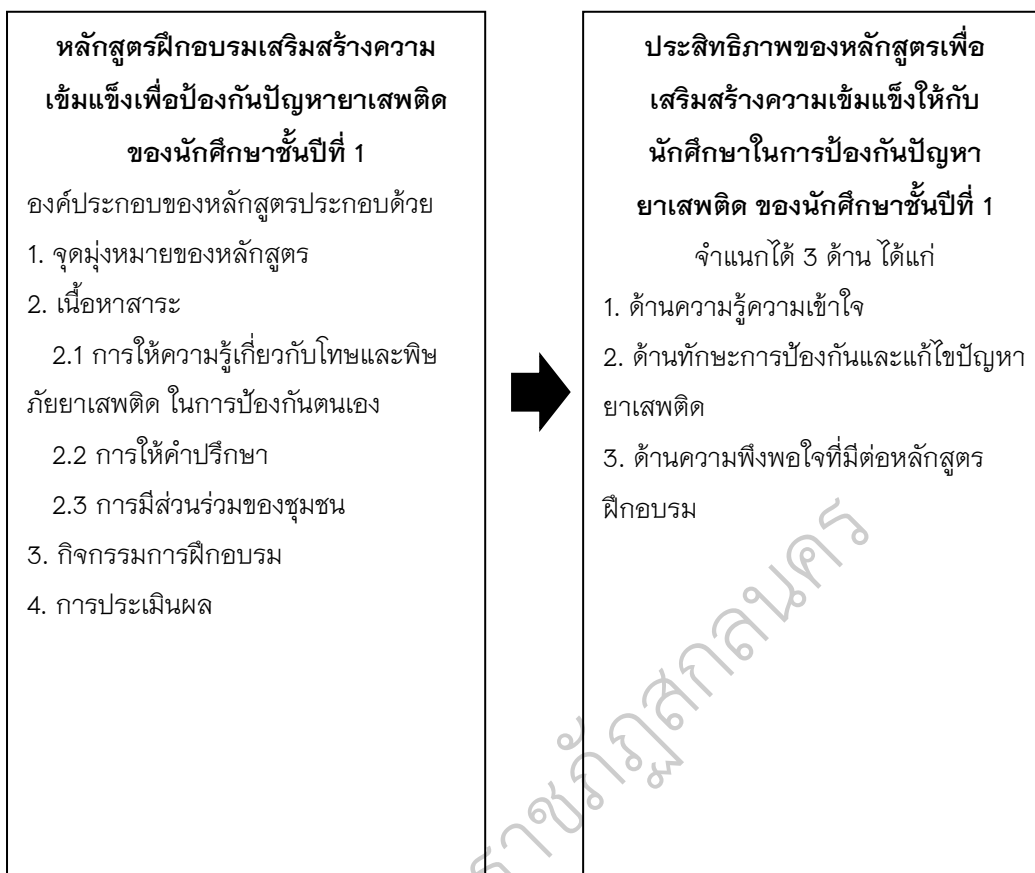
ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติด

(ประภาวดี ธาณีนานนท์, 2541 อ้างถึงใน บุญชัย กัลโยธิน, 2550, หน้า 12-13; สุรศักดิ์ โควสุภภัทร์, 2545 อ้างถึงใน อาทิตย์ อัมไพ, 2551, หน้า 26; สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2550, หน้า 17-18; สุริยันต์ เสรีเรืองยศ, 2551, หน้า 41; พรภักดิ์ พานพิศ, 2552, หน้า 24; ธนกฤต พลเยี่ยม, 2552, หน้า 34; ชัชมาวรรณ ดีประเสริฐ, 2556, ออนไลน์) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นเนื้อหาของหลักสูตร ฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร ประกอบด้วย 3 หัวข้อ ดังนี้

- 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยยาเสพติดในการป้องกันตนเอง
- 2) การให้คำปรึกษา และ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน

จากแนวคิดของนักการศึกษาและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานแนวคิดทฤษฎี ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรและขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร

กรอบแนวคิดการวิจัยแสดง ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร มีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการสร้างหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร

1.2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การกำหนดแนวทางในการสังเคราะห์เนื้อหา แนวทางในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม การประเมินผล

1.3 การทดลองใช้หลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรที่มีคุณภาพได้รับการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรที่สร้างขึ้น

1.4 การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร หมายถึง คุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนครที่มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผลการฝึกอบรมประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับยาเสพติด ทักษะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

2. ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีที่ได้จากธรรมชาติหรือได้จากการสังเคราะห์ที่เข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น กิน สูบ ฉีด เป็นต้น แล้วก่อให้เกิดผลทางลบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ

3. หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด หมายถึง เอกสารที่รวบรวมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการและศักยภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทักษะในการป้องกันปัญหายาเสพติดประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระกิจกรรมการฝึกอบรม และการประเมินผล

3.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายถึง ความต้องการของหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ภายหลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับยาเสพติด ด้านทักษะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

3.2 เนื้อหาสาระ หมายถึง ใจความสำคัญของความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนทักษะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรมที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม พัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 3 หัวข้อ ดังนี้ 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับ โทษและพิษภัยยาเสพติดในการป้องกันตนเอง 2) การให้คำปรึกษา 3) การมีส่วนร่วมของ ชุมชน

3.2.1 การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยยาเสพติดในการป้องกันตนเอง หมายถึง การให้การศึกษาคำรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด ผลกระทบที่ได้รับจากการติดยาเสพติด ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้รู้จักโทษและพิษภัยของยา

3.2.2 การให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการส่งเสริมและ ให้ความช่วยเหลือด้านจิตใจ ด้านอารมณ์และด้านสังคม โดยอาศัยสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง ผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจปัญหาของ ตนเองอย่างถ่องแท้ จนสามารถหาวิธีแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนปรับตัวให้ดีขึ้นได้ด้วย

3.2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรอื่นๆ ในสังคมได้มีโอกาส เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนเสนอแนะ ระดมความคิด ให้การช่วยเหลือและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้สังคมหรือ ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่เป็นสังคมที่สงบสุข

3.3 กิจกรรมการฝึกอบรม หมายถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้หรือจัด กิจกรรมฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด ให้ประสบผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเช่น การกำหนดเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมแต่ละหน่วย การเรียนรู้

3.4 การประเมินผล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากกิจกรรม การฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหาเสพติดเพื่อชี้ให้เห็นว่าการนำ หลักสูตรฝึกอบรม ไปสู่การปฏิบัตินั้น บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ เกิดผลสัมฤทธิ์มากน้อย เพียงใด

4. ประสิทธิภาพของหลักสูตรหมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินนักศึกษาที่ เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ด้านทักษะ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 3) ด้านความพึงพอใจ

4.1 ผลการประเมินด้านความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนความสามารถในการจดจำความหมายของยาเสพติด ประเภทของยาเสพติด และโทษของยาเสพติด ใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 ผลการประเมินด้านทักษะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง ระดับคะแนนความสามารถของนักศึกษาในการทำกิจกรรมต่างๆ จากการฝึกอบรมในแต่ละหน่วย โดยใช้แบบประเมินทักษะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และควรปรับปรุง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ผลการประเมินด้านความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความชอบหรือความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อกิจกรรมการฝึกอบรม ความเหมาะสมของเนื้อหาการวัดผลประเมินผล และเวลาในการฝึกอบรมวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นักศึกษา หมายถึง บุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร ปีการศึกษา 2561